

September 12, 1980

Information from Bulgarian Representative in Warsaw on the Situation in Poland

Citation:

"Information from Bulgarian Representative in Warsaw on the Situation in Poland", September 12, 1980, Wilson Center Digital Archive, Archive of the Ministry of the Interior, Sofia, Fond 1, Record 12, File 414a. Obtained by the Bulgarian Cold War Research Group. <https://wilson-center-digital-archive.dvincitest.com/document/110748>

Credits:

This document was made possible with support from Leon Levy Foundation

Original Language:

Bulgarian

Contents:

Original Scan

Строго секретно!
Вкл. 3

11

СЛУЖБА "ИНФОРМАЦИЯ И АРХИВ"
РАЗПОВЕРЕНО
по Рег. № 693
от 26.03.1998г.

С П Р А В К А

ОТНОСНО: Новите попълзновения
на враждебно-престъпните еле-
менти срещу ПНР.

МИНИСТЕРСТВО на БЪЛГ. РАБОТИ ЦЕНТЪР ИНФ. ОТ УМНЕ
Вх. № 13264 от 15.09.1992

В ежемесечните справки изпращани до сега информирах, че враждебно-престъпните елементи в ПНР, активно подпомагани от противника отвън непрекъснато разширяват по обем и форми своята подривна дейност сред трудещите се и младежта. Правят опити за организиране на нелегални опозиционна партия. Бяха успели да сформират хитлериски младежки организации в Жешув, Кросно и в др. райони на страната. Направени бяха опити за компроментиране на първомайските манифестации/Нови Сонч на 30.IV. т.г. бе открита бомба на официалната трибуна/. Само пред 1-ви май т.г. беше конфискувана над 300,000 екземпляра вражеска пропагандна литература. Разкрити и иззети бяха много нелегални печатници. В редица градове бяха направени опити, а на места й осъществени протестни демонстрации с участието на 2,000 - 3,000 души/работници, студенти, духовни и др лица/. Демонстрациите се преливаха от един район в друг.

Враждебно-престъпните елементи много целенасочено се стремят към организиране на единен фронт за барба срещу ПОРП и народното правителство, да затруднят и дезорганизират социалистическото развитие на страната. Газдухват недоволства сред всички слоеве на населението. В крайна сметка ^{да} откъснат Полша от социалистическото семейство и я пренасочат по друг път на развитие.

През последните два месеца обстановката в ПНР особено се затрудни и изостри. В настоящият момент положението е сериозно и тежко. Причините за това се коренят главно в:

- Определени икономически затруднения в развитието на страна-та на настоящия етап, който доведоха до намаляване на стоковия фонд,

липса на редица стоки за широка употреба на пазара, трудности в снабдяването, големи разлики в доходите, корупция и корекция на цените.

- Някои грешки и слабости в идеологическата и социалната политика на партията и страната. Липса на мобилизация ~~в~~ партията за противопоставянето ѝ на стачките. Грешки в пропагандата. Слаба дейност на профсъюзите, както и откъсването на ръководството от партийната маса и работническата класа.

- Проявената търпимост, престъпна толерантност и до гляма степен либерализъм от страна на ръководни органи към враждебно-престъпни елементи и към хора / в това число и ръководни дейци/, допускани редица слабости и грешки както в работата си, така и в моралното и политическото си развитие.

- Значителни природни бествия / наводнения, суши, бури, катастрофи и т.н./.

Тези причини, а вероятно има и други, бяха тактически използвани от противника /отвън и отвътре/ за засилване на подривната ~~им~~ дейност.

Основен претекст за започване на стачното движение беше постановлението на МС за повишаване на цените на някои стоки/месото/. Само за 6 дни стачното движение обхвана 34 воеводства. В 14 града не работеха изцяло транспортните работници. Особено широки размери получи това движение в побережието/Гданск и Щечин/, Вроцлав, Катовице, Елблонк, Ляблин и другаде. В стачките са привлечени представители на всички социални групи, комунисти, безпартийни и хора от различни формации. Стачното движение намери подкрепа сред преобладаващата част от населението. Колебанието, изчакването, липса^{та} на мобилизацията ~~в~~ партията/на първият етап инструкцията бе партийните членове да не се противопоставят остро на колективите и фактически да участвуват и те в стачките/и липсата в единно становище за практически действия по ликвидирането на това явление в ръководните партийни и държавни органи, даде възможност да се укрепят стачните комитети, и именно те да поемат инициативата в свои ръце. Ръководствата на стачните комитети бяха овладяни изцяло от представители на враждебно-престъпните елементи.

Стачните комитети успяха да създадат много добра организация. Забранена е била употребата на алкохол, чупенето на машини и други съоръжения, саморазправата и т.н. Машинният парк е поддържан в образец ред. Стачкуващите са стояли неотлъчно ~~в~~ работните си места. Първоначално стачните комитети издигат само икономически искания, главно повишаване на раб. заплата, корегиране на раб. време, допълнителни социални придобивки и т.н., но по-късно исканията им прерастват и в политически. Оценявайки обстановката, те /стачните комитети/ още в началото обявиха, че не са против обществения строй-социализма и не разрешаваха открити напа-

дни срещу СССР.

Антисоциалистическите елементи не прекъснаха своята дейност. Организираха масово движение и активност сред своите подръжници. Разпределяха и изпращаха хората си към определените райони, градове и предприятия. Наравен беше сериозен опит за вдигане на стачка във Варшава, главно сред транспортните работници и някои промишлени предприятия. Понавреме взетите мерки от Воеводския Комитет и органите на ДС, осуетиха опитите на враждебно-предстъпните елементи. Стачкуваха частично само едно трамвайно депо и отделни цехове на заводите "Урсус" и "Фият". След неуспешния опит, стачния комитет във Варшава / ръководен от КОР / организирано изпраща своите хора в Гданск, Щечин, Вроцлав и други градове и места.

В Гданск от месеци наред **враждебно-престъпните** елементи са внедрявали свои хора в трудовите колективи. Пренасочвани са и лумпени работници за извършване на разложителна работа в предприятията.

Разпространявани са листовки, възвания, брошури призоваващи към масово включване в стачките и разгаряне на недоволството сред трудящите се.

По време на събитията до 3. IX. т. г. са участвували общо над 700,000 души. Задържани са отделни лица само за време от 2 до 48 часа. Конфискувани са над 1,400,000 листовки. Заловени са лодки с вражеска литература отправени към Гданск, издавани от западните идеологически пропагандни централи.

По данни на полските органи за сигурност са констатирани:

• голяма активност и раздвижване сред сътрудниците на капиталистическите мисии / САЩ, Франция, ГФР и др. / и сред почти всички западни кореспонденти, **вкредитирани** в ПНР / само в Гданск са работили над 60 западни кореспонденти /.

- засилено действие на нелегалните /независими/ издателства.

- подготовката за събитията е извършвана много последователно, трезво и планомерно от страна на враждебно-предстъпните елементи. Фактически тя не е прекъсвала след опитите им от 1956, 1970 и 1976 год.

- активна и целенасочена подстрекателска дейност на враждебно настроената полска емиграция.

За нормализиране обстановката в страната и възстановяване на нормалния трудов ритъм, правителството сформира специални комисии. Същите приключиха своята работа и фактически приеха исканията на стачните комитети. Постигнатите споразумения несъмнено **представяват** крачка назад и явно отсъпление от позициите на социализма. А сформираните свободни профсъюзи са реална основа за съществуване на опозиционна партия.

Резултатите от преговорите на правителствените комисии със стачните комитети бяха изнесени на пленума на ЦК на ПОРП, състоял се на 30. август т.г. Преписи от подписаните споразумения между комисииите са изпратени в центъра.

Въпреки постигнатите споразумения, антисоциалистическите елементи на редица места се стремят към продължаване на общата стачка, като за тази цел издигат все нови и нови искания и изострят напрежението.

Стачките сега продължават на отделни места. В някои случаи се стачкува само от "солидарност", издигат се не състоятелни /несериозни/ искания—например увеличаване на почивката от 10 на 15 м. и други подобни.

Призива на партийното и държавното ръководство за спиране на стачките се подкрепя от частните стопани—занаячии, търговци, селяни и от представителите на църквата. Все още е налице колебания сред интелигенцията. По инициатива на видни учени/предимно евреи/ са изпратени апели до правителството за безкръвопролитно разрешаване на противоречията.

Стачките нанасят сериозни щети на икономиката на страната и пречат за нормализирането на обстановката. Държавата е загубила над 30 милиарда злоти само в производството, не по-малки са и загубите в търговията, транспорта и другаде. Сегашната производителност на труда в ПНР не усигурява материална основа за реализиране даже само на поетите вече задължения, но ако те не бъдат изпълнени, ще се появи реална възможност за избухване на нови стачни вълнения. Много трудно ще се излезе от кризата при тази ескалация на исканията, след като задължения за повишаване на производителността на труда не се поемат от трудовите колективи.

По настоящем се провеждат срещи на партийни и държавни ръководители с партийния и стопанския актив, с трудовите колективи по места. Подлагат се на оценка и се разграничават спаведливите искания от тези искания, които застрашават интересите на държавата. Конкретно се разясняват икономическите затруднения, гредките и слабостите на ръководството, чертае се пътя за нормализиране на положението и бъдещото развитие на страната.

Въпреки вземаните мерки, положението в страната продължава да бъде напрегнато, даже тежко/по данни на органите за сигурност/. Не е взетановен нормалния трудов процес изцяло.

Сериозна опасност за засилване на стачното движение може да настъпи и със започването на новата учебна година във ВУЗ, като се има предвид общата обстановка в страната и няколко годишният стремеж към организиране на самостоятелен студентски съюз/като се използва примера от самостоятелните профсъюзи/.

Вражеските елементи съвсем не са удовлетворени от постигнатото. Напротив, определят бързо и точно какво могат да изкат и до къде да

15

стигат в тези си искания. Сега те се стѣмят да координират още по-добре своите действия с реакционната полска емиграция и подривните центрове на противника. Целта е, да се нанесе силен удар върху социалистическите завоевания на полския народ, да се направи опит за отклоняване на страната от пътя, по който тя тръгна след освобождаването си.

Те не са представали и не престават да работят за подкопаване единството между партията и народа, между партията и работническата класа. Това единство, както показаха събитията/продължаващи и сега/е значително подронено. Срещу ръководството застанаха челни отряди на работническата класа, в това число и много комунисти.

По данни на полските органи за сигурност информация за засилената дейност на враждебно-престъпните елементи е подавана в ЦК на ПОРП, но указания за решителни мерки не са давани. Сега се прави предложение за включване на нови членове в наказателния кодекс за даване под съд на лица, извършващи вражеска пропаганда и дейност.

Основната теза и на новото ръководство е, че въпреки влиянието, което оказаха десните елементи и начина по-който то беше изразено, тяхната дейност не е най-важната.

Палага се много трезва оценка на допуснатите грешки и слабости от страна на ръководството, силна и диференцирана работа за тяхното отстраняване и за постепенното укрепване и стабилизиране на връзките и единството на партията и правителството с трудещите се.

Трудностите, които изживява днес ПНР, няма да бъдат преодоляни лесно, особено като се има предвид масовостта, която взе стачното движение, широката обществена подкрепа, която то получи и най-вече все още неизяснената и недвуетатъчно твърда линия на ръководството при вземането на безкомпромисни мерки спрямо враждебно-престъпните елементи.

Всякакво изчакване и забавяне във вземането на практически ефикасни мерки, ще даде възможност на враждебно-престъпните елементи свободно и безпрѣпъсвено да продължат своята разложителна дейност, да подриват още по-дълбоко съвѣзът на партията и правителството с народа и работническата класа.

Трудностите в ПНР идват и поради факта, че тук е налице организирана антисоциалистическа фракция, влиятелна католическа църква, голям процент частна собственост и силен антисъветизъм.

Написано в 2 екземпляра.

Екз. № 1 за Отдела -БИОУ.

Екз. № 2 за раб. папка.

Изп.: Стоев.

Пап.: Стоев.

12. IX. 1980 год.

гр. Варшава.

Фойловски е в извад 15.09 Върне е оригинал

Постоянен представител на МВР в ПНР
Полковник: *[Signature]*

